

Gezond en gelukkig in Tilburg

Bestuursakkoord

2018-2022

Fotografie: Angeline Swinkels, Anja van Eersel, Dolph Cantrijn, Jostijn Ligetvoet, Beeldveld Wilfried Scholtes,

Marc Bolsius, Joyce van Belkom, Toine Damen, Franca van de Sande, Ton van Rooij, Shutterstock

Vormgeving: Gemeente Tilburg

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

1. Inleiding

2. Inclusieve stad

3. Duurzame stad

4. Vitale Stad

5. Zichtbaar en dichtbij met impact

Bijlage: Portefeuilleverdeling

Inclusieve
Stad

Duurzame
Stad

Gezond &
Gelukkig

Vitale
Stad

Samen
en dichtbij
met impact

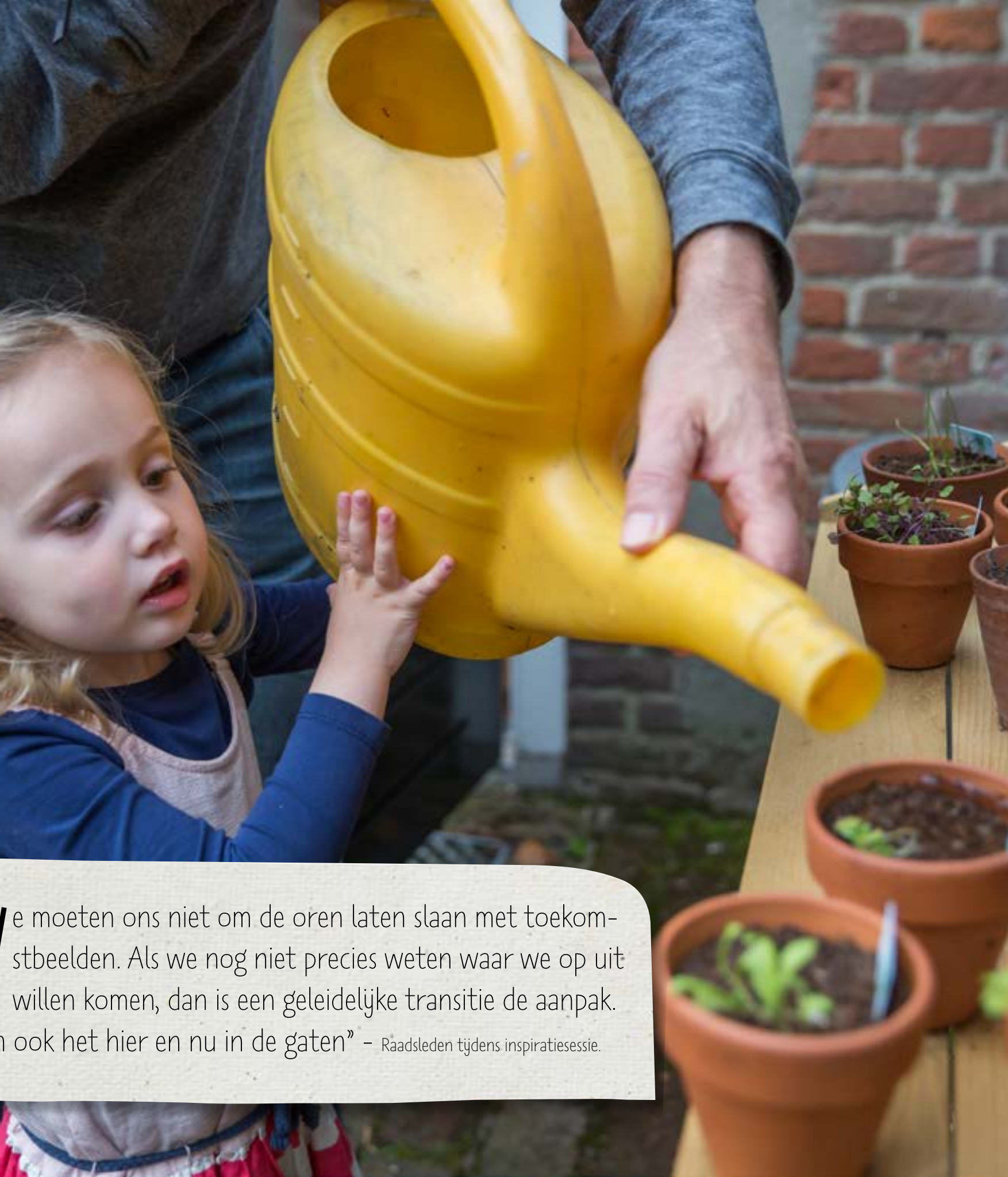
Voorwoord

Voor u ligt het bestuursakkoord van Tilburg 'Gezond en Gelukkig in Tilburg' voor de periode 2018-2022. De titel verwijst naar de belangrijkste waarden waardoor het stadsbestuur zich in de komende periode wil laten leiden. In verschillende hoofdstukken van het akkoord werken we uit wat dit betekent en hoe we daarmee aan de slag gaan.

Op 14 mei verstrekte de raad formateur Hans Dieteren de opdracht om een college te formeren met D66, GroenLinks, VVD en CDA, en daarbij alle partijen in de raad uit te nodigen hun inbreng te leveren voor het te sluiten bestuursakkoord. Vanaf die datum zijn de beoogde collegepartijen besprekingen gestart, in eerste instantie resulterend in een contourenschets en nu dus in dit bestuursakkoord, waarin de contourenschets integraal is opgenomen.

De contourenschets is op 28 mei besproken met vertegenwoordigers van de fracties van D66, GroenLinks, VVD, CDA, PvdA, 50Plus, Groep Oerlemans en Lokaal Tilburg. De fracties van LST en SP hebben aangegeven geen gebruik te willen maken van deze mogelijkheid om inbreng te leveren.

De contourenschets kon in de bespreking van 28 mei rekenen op brede steun. Wel waren er veel vragen over de uitwerking van de contourenschets in een meer concreet bestuursakkoord. Ten behoeve van die uitwerking vonden op 4 juni thematische bijeenkomsten plaats, ingeleid door een aantal inspiratoren (Cees Jan Pen, Albert Jan

“We moeten ons niet om de oren laten slaan met toekomstbeelden. Als we nog niet precies weten waar we op uit willen komen, dan is een geleidelijke transitie de aanpak.

We houden ook het hier en nu in de gaten” – Raadsleden tijdens inspiratiesessie.

Kruiter, Richard van de Sanden, Jos van der Lans, Frank Claus en Helmy van Ingen). Aan deze bijeenkomsten namen dezelfde fracties deel als op 28 mei.

De bijeenkomsten met de genoemde raadsfracties leverden ons nuttige inbreng op voor de uiteindelijke samenstelling van dit akkoord. Dat geldt ook voor de contacten die er naast bijeenkomsten zijn geweest tussen coalitie- en niet-coalitiepartijen. Wij zijn ervan overtuigd en hopen dat zij zich in de uitgangspunten van dit akkoord en de uitwerking ervan kunnen herkennen.

Om het bestuursakkoord goed uit te kunnen voeren, waarderen we de positieve houding die een aantal partijen hebben aangenomen.

Om deze te behouden willen we nadrukkelijk aangeven dat er binnen dit akkoord ruimte is om zaken concreet te maken en in te vullen samen met de raad. Zodat elke partij vooraf kan meedenken en meepraten om hun ideeën te realiseren. Dat geldt niet alleen voor de coalitiepartijen, maar ook voor de partijen die aangeven positief constructief te staan ten opzichte van dit bestuursakkoord.

Wij zien deze samenwerking met vertrouwen tegemoet en zullen dit proces actief sturen en evalueren.

Via de speciaal geopende postbus coalitie@tilburg.nl zijn de afgelopen weken veel brieven en mails op de formatietafel terecht gekomen. Niet alle specifieke punten hebben een plaats in het akkoord gekregen,

maar veel personen en groepen die de moeite hebben genomen om te reageren zullen zich in de geschetste ambities en voornemens herkennen.

Het bestuursakkoord voor Tilburg is nu dus gereed. Wij kunnen aan de slag en hopen op een constructieve samenwerking met de raad, oppositie en coalitie en met de stad. Want het realiseren van de ambities van 'Gezond en Gelukkig in Tilburg' kunnen we alleen samen.

Erik de Ridder, Maarten van Asten, Beppie Smit, Berend de Vries, Ineke Couwenberg, Evelien Kostermans, Oscar Dusschooten, Mario Jacobs

‘Tilburg, een stad waar je gezond en gelukkig bent’

Inleiding

1

Koers vasthouden

“Hou de koers vast”, is de kernachtige opdracht die de gemeenteraad van Tilburg ons bij de start van de onderhandelingen heeft meegegeven. Want de veranderingen worden zichtbaar in de stad; we zijn nog lang niet klaar. “Tilburg wordt beter met de tijd”, zingt Guus Meeuwis en dat is ook voelbaar. Wij zijn haast on-Tilburgs trots op deze ruige, rauwe stad met noeste werkers. Mensen voelen zich veiliger in de stad en in hun buurt, burgerinitiatieven nemen toe, veel Tilburgers zijn vrijwilliger of mantelzorger. Veel kinderen kunnen meedoen en mensen met schulden worden proactief en innovatief geholpen (schuldenoffensief). We zijn ook trots op Koningsoord in Berkel-Enschot, Campus 013 en het Wagnerplein dat nu écht een huiskamer is voor de wijk Tilburg Noord. En dan hebben we de Spoorzone, Piushaven en de Binnenstad nog niet genoemd. Bovenal zijn we trots hoe inwoners, organisaties, bedrijven en gemeente met elkaar samenwerken. Een samenwerking die ook effect heeft op het leven van de mensen in de stad, zoals de Quiet Community die armoede onder de aandacht brengt én verzacht.

We zien ook een aantal ontwikkelingen in de stad die om versnelling, herijking van de ingezette koers en concrete acties vragen. In Tilburg wonen steeds meer ouderen en neemt het aantal jongeren af. Als gevolg van deze vergrijzing wordt ook de groep mensen kleiner die werkt, kinderen opvoedt, mantelzorger en/of vrijwilliger is; de groep die grotendeels de economische motor van onze stad vormt. Met de gezondheid van de Tilburger is het slechter gesteld dan in andere steden in het land. Sommige groepen houden de snelheid van de stad niet bij en ervaren alleen de negatieve aspecten van globalisering en individualisering in hun werk, hun wijk, in hun gevoel van geborgenheid en veiligheid. En de ondermijnende criminaliteit in Brabant en Tilburg is een uitdaging waarvan we de volledige omvang nog niet in zicht hebben.

Aan de genoemde issues is in de afgelopen jaren hard gewerkt, maar ze zijn hardnekkig en stug. Wat in decennia is gegroeid, is niet in een paar jaar tijd op te lossen. Deze vraagstukken vragen om vasthoudendheid en blijvend investeren in de mensen.

De koers vasthouden betekent voor ons dat we samen met de raad en de stad blijven werken aan een stad waar je gezond en gelukkig kunt zijn. Nu en in de toekomst, jong en oud. Tuurlijk, hier kan niemand tegen zijn. Is het dan niet te makkelijk om dit te roepen? Nee, want deze uitspraak maakt in één keer duidelijk wat de uitdagingen voor Tilburg zijn, waar we nu meteen op moeten handelen én waar we tegelijkertijd lange termijn acties op moeten zetten. Wat ons betreft, bevat deze zin de meetlat voor de komende jaren. Het is de Tilburgse vertaling van de *sustainable development goals* van de Verenigde Naties, die ook wij hebben onderschreven. Het is onze focus op de acties die we op korte en lange termijn moeten vasthouden en soms zullen versnellen, en waar nodig moeten bijstellen.

“We moeten toewerken naar een andere manier van denken die ook een andere manier van sturen vraagt en een andere manier van verantwoorden. In Tilburg is men goed op weg, de mentale omslag is hier in Tilburg al grotendeels voor elkaar.”

Albert Jan Kruijer, Actieonderzoeker Instituut voor Publieke Waarden

Koers houden en resultaten behalen met impact

In dit Bestuursakkoord laten we onze ambities voor de komende vier jaar zien. We spreken bewust over Bestuursakkoord. Wat ons betreft is dit akkoord niet alleen van de coalitiepartijen, maar van eenieder die zich herkent in de ambities en wil bijdragen aan koers houden en resultaten behalen.

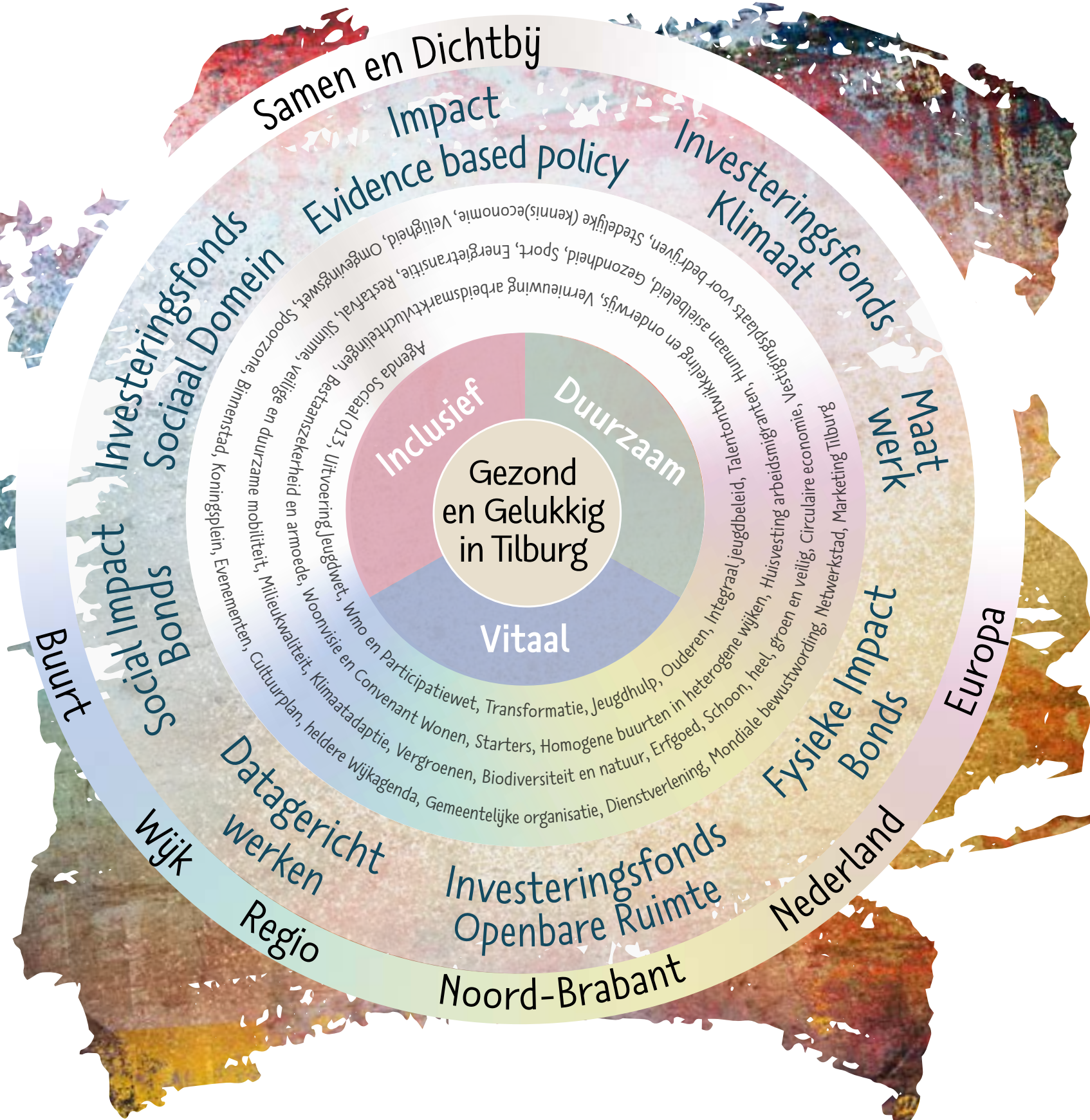
Gezonde en gelukkige Tilburgers staan voor ons voorop! Daar gaan we voor aan de slag. We willen resultaten boeken. Resultaten die duidelijk effect hebben op de stad en de inwoners. En als we over stad spreken bedoelen we altijd de gemeente Tilburg, inclusief Berkel-Enschot en Udenhout.

De inwoners moeten de verbetering voelen. Anders doen we het niet goed. In de hoofdstukken 2 Inclusieve stad, 3 Duurzame stad en 4 Vitale stad geven we aan wat we willen gaan doen om tot deze impact te komen. Hoe we dit willen doen staat beschreven in hoofdstuk 5 Samen en dichtbij met impact. We willen weten wat er leeft in de buurten, wijken, en dorpen en gaan samen met hen aan de slag om deze te verbeteren. Bij alles wat we doen, willen we weten of het ook tot het gewenste resultaat leidt. Wat werkt zetten we voort, wat niet werkt stoppen we. We gaan op zoek naar maatwerk en baseren onze acties op data. Waar het wenselijk is zullen we deze beleids-

voornemens al in 2018 vormgeven. In de bijlage is de verdeling van de portefeuilles tussen de wethouders weergegeven.

Onderstaande figuur laat zien hoe we onze aanpak en onze ambities in samenhang zien.

Inclusieve Stad

2

Een inclusieve stad

We zijn pas tevreden als in Tilburg iedereen een gelukkig en gezond leven kan leiden. Wij willen een stad zijn waar iedereen ertoe doet. We willen dat alle Tilburgers erop kunnen rekenen dat we met elkaar niemand aan zijn lot overlaten. Dit gaat niet vanzelf. Jongeren, ouderen, mensen zonder werk, mensen met gezondheidsproblemen hebben soms extra zorg en aandacht nodig. De issues zijn groter en schrijnender dan we vaak denken. Vier jaar geleden maakte Den Haag de gemeenten verantwoordelijk voor het sociale beleid, gericht op deze groepen. Een juiste keuze: de gemeente staat dicht bij de mensen dan het Rijk.

Tilburg heeft die uitdaging goed opgepakt. Onze aanpak is erop gericht dat iedereen kan meedoen, in elke fase van zijn leven. Degene die dit niet of onvoldoende op eigen kracht kan, krijgt passende ondersteuning. We zijn trots op ons sociaal beleid en we zetten deze koers voort, waarbij deze ondersteuning betaalbaar moet zijn en blijven, nu en in de toekomst. Daarbij zetten we nadrukkelijk in op preventie in de sociale basis.

Dat betekent:

Een goede start

- Dat we kinderen en jongeren in onze stad een goede start bieden, waarbij zij zelf centraal staan
- Dat de basis voor gelijke kansen voor kinderen al begint ver voor de schoolleeftijd: vroeg is niet vroeg genoeg
- Dat er ervaringsplekken in de stad zijn, waardoor jongeren weer perspectief krijgen en kans op een reguliere baan

Optimale kansen

- Dat in de stad iedereen gelijke kansen heeft om zijn talenten te ontwikkelen en werk te doen dat ertoe doet
- Dat iedereen een kans verdient en deze ook kan oppakken, ongeacht waar je vandaan komt, in welke wijk je woont, of wat je achtergrond of inkomen is
- Dat we aandacht hebben voor wat iemand kan en dus minder de focus leggen op leeftijd, cijfers en diploma's
- Dat we ondernemerschap de ruimte geven
- Dat we trots zijn op vakmanschap

In een wereld die mij ziet

- Dat iedereen in Tilburg zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt, of je nou jong bent of oud
- Dat iedereen zichzelf kan zijn
- Dat we aandacht hebben voor de positie van kwetsbare ouderen in de stad
- Dat we als gemeente kracht geven door zichtbaar te zijn

Dat we werken aan dienstverlening die de mens ziet, begrijpt en ondersteunt

Ruimte om te leven

- Dat we werken aan een leefomgeving die mensen als prettig en veilig ervaren en die uitnodigt tot sociale contacten en gezond gedrag
- Dat voor elke inwoner de eigen buurt de basis is, waar je je thuis voelt
- Dat Tilburg een broedplaats is voor innovatieve ideeën en initiatieven vanuit de stad

En daarom doen we het volgende.

We gaan aan de slag met de uitvoering van de **Agenda Sociaal 013**, want deze geeft ons goede houvast bij wat de Tilburgers écht gezond en gelukkig maakt. De te sluiten Pacten met Noord, Groenewoud en mogelijk West horen hier bij. De komende vier jaar verbeteren en verstevigen we de aanpak samen met de stad.

Tilburg heeft in het land een goede naam als het gaat om onze aanpak op het sociale domein. We doen het **nét** ietsje anders: we doen het op z'n Tilburgs! Of het nu gaat om (vrouwen)emancipatie, integratie, zorg, beschut werk, vertrouwensexperiment, proeftuin dementie, asielmigranten, vluchtelingen of de zogeheten LHBTI's (lesbische vrouwen, homoseksuelen, biseksuelen, transgender- en interseksuele personen). We durven op een andere manier te kijken én te handelen. Daardoor worden onze proeftuinen en experimenten vaak landelijk uitgerold of dienen ze als voorbeeld. Hier zijn we trots op, en we willen dat on-Tilburgs beter **zichtbaar** maken naar buiten toe!

We zijn trots op het sociaal beleid dat we de afgelopen jaren hebben gevoerd. Het is ons gelukt samen met onze partners om niemand buiten de boot te laten vallen, hulp voor iedereen te continueren en een gedegen armoedebelief uit te voeren. De overdracht van de jeugdzorg, de WMO en Participatiewet naar de gemeenten ging en gaat gepaard met **minder budget** van het Rijk. Dat beginnen we nu ook in Tilburg te merken. Als we niets doen, hebben we straks een tekort van ruim € 20 mln. in het sociale domein.

De **transformatie** in het sociale domein is niet primair een financiële exercitie. Doel is het sociaal beleid dichterbij de mensen te brengen, met als doel meer gezonde en gelukkige mensen in de stad. Daarom kiezen we op dit moment niet voor bezuinigen. We zijn ervan overtuigd dat we door maatwerk en slimmere uitvoering meer impact kunnen bereiken, zodat we over twee jaar met minder geld een nog beter sociaal beleid hebben.

Voor deze transformatie zijn experimenten en innovaties hard nodig. Daar investeren we in. Daarom creëren we een **Investeringsfonds Sociaal Domein** van € 10 mln., gaan we aan de slag met **Social Impact Bonds** en **ontschotten** we de budgetten op het sociale domein waardoor deze flexibeler kunnen worden ingezet.

“Voor een groep mensen die te maken heeft met complexere problemen zou je maatwerk moeten leveren. Beschikkingsvrij werken is dan een aanrader.”

Albert Jan Kruijer, Actieonderzoeker Instituut voor Publieke Waarden

Verder reserveren we voor de komende twee jaar een **Transformatiebuffer** van € 23 mln., waardoor we mensen tijdens het veranderingsproces niet de zorg hoeven te ontzeggen die ze nodig hebben. Als halverwege de collegeperiode (2020) blijkt dat de transformatieopgave in het sociaal domein niet wordt gehaald, dan vindt voor de begroting 2021 een integrale afweging plaats om een meerjarig begrotingsevenwicht te bereiken.

We versterken de uitvoering van de **Jeugdwet, Wmo en Participatiewet**. Processen moeten beter op elkaar afgestemd worden zodat de uitvoering beter aansluit op de behoeften van de Tilburgers en betaalbaar wordt. Daarom gaan we op zoek naar nieuwe of andere financieringsconstructies met social impact bonds als voorbeeld. We stemmen regelgeving op elkaar af. We gaan meer werken op basis van data en willen een lerende organisatie zijn. Deze transformatie slaagt als we nadrukkelijk vanuit impact aan de slag gaan en inzetten op preventie en maatwerk. Het gaat erom dat we de inwoner centraal stellen en niet ons eigen systeem of het systeem van zorg en ondersteuning. Met de regio gemeenten Hart van Brabant en met de zorgaanbieders betekent dit dat we meer en beter gaan samenwerken.

Voor **jeugdhulp** zien we de grootste opgave liggen bij de vernieuwing en herinrichting van de wijze waarop we de zorg met aanbieders hebben georganiseerd. We willen minder bureaucratie en minder regeldruk in combinatie met ‘beschikkingsvrij’ werken. En we willen data-gericht werken resulterend in maatwerk richting kinderen

“Social Impact Bond is een financieringsinstrument waarbij privaat geld wordt ingezet om maatschappelijke vraagstukken op te lossen. Een zakelijke impuls voor sociale projecten die investeerders kansen biedt om sociale projecten te steunen én rendement te halen.”

en jongeren. Samen met de jeugd geven we dit beleid vorm.

Steeds vaker zijn mensen tot hogere leeftijd vitaal en actief. Maar dit is niet voor al onze inwoners vanzelfsprekend. Daarom ontwikkelen we een **integrale kijk op ouderen**, waarin we vastleggen hoe we ouderen faciliteren en ondersteunen zodat ze mee kunnen blijven doen in een veilige omgeving, niet eenzaam zijn, maar juist van waarde blijven, hun talenten kunnen inzetten en de passende ondersteuning krijgen als ze die nodig hebben.

In ons integraal jeugdbeleid zetten we extra accenten in het verbinden van inrichting openbare (speel) ruimte, jongerenwerk, gezondheids- en sportprogramma's, participatie en buitenschoolse educatie. Dit doen we vanuit een visie van min 9 maanden tot 18 plus. We laten jongeren niet los als ze 18 zijn geworden.

Iedereen krijgt alle kans om zijn of haar talent te ontwikkelen. Daarom houden we vast aan onze koers ten aanzien van **talentontwikkeling en onderwijs**. Deze ambitie betekent dat we het onderwijs van 0-12 jarigen samen met onze maatschappelijke partners op wijkniveau organiseren. We stimuleren innovatie in onderwijsvoorzieningen. We versterken de **samenwerking** tussen mbo, hbo en wo ten behoeve van de maatschappelijke agenda, samen met de stad. Ook verbinden we **natuur- en milieueducatie** nadrukkelijker met andere 'specifieke' vormen zoals kinderboerderijen, cultuureducatie en techniek.

We vernieuwen ons **arbeidsmarktbeleid** op basis van inzichten en bewezen impact vanuit de aanpak vluchtelingen, het vertrouwensexperiment, evaluatie jeugdwerkloosheidsvrije regio en de

evaluatie van ons huidig arbeidsmarktbeleid (Noma). We gaan verder met de ingezette richting voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, zodat zij uit hun isolement komen en weer gaan participeren. Samen met de regio Hart van Brabant zetten we onze aanpak "Vroegtijdig kansen pakken" voort. Hiermee bieden we **vluchtelingen**, die opvang krijgen in onze regio, zo direct mogelijk een traject aan dat aansluit bij hun competenties.

Als gevolg van de veranderende economie sluit de vraag vanuit de arbeidsmarkt naar gekwalificeerd personeel steeds minder goed aan bij de arbeidspopulatie van Tilburg. Het is gewenst dat we op zoek gaan naar mogelijkheden om de gewenste **aansluiting** tussen onderwijs en arbeidsmarkt naar de toekomst toe te realiseren.

We zetten in op **bestaanszekerheid** bij mensen die in armoede leven. Want armoede zorgt voor veel problemen; van sociale uitsluiting tot stress. We zijn trots op de aanpak van het schuldenoffensief. Op deze innovatieve wijze gaan we verder. Vanuit het perspectief van bestaanszekerheid is het aanpakken van energie-maatregelen in woningen nodig.

“We denken continu dat economische factoren het belangrijkste zijn, maar ook de zachte waarden in een stad vertalen zich uiteindelijk economisch. Investeer ook in zachte waarden!”

Cees Jan Pen, Lector Fontys Hogescholen

We houden vast aan onze **Woonvisie** en **Convenant Wonen** waar we vanuit de stedelijke behoefte zorgen voor voldoende aanbod voor alle doelgroepen. We faciliteren het beschikbaar komen van kansrijke locaties voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) en Tiny Houses.

We zien dat voor **starters** op de woningmarkt in Tilburg de uitdagingen groot zijn. Startersleningen en starterswoningen kunnen het gewenste steuntje in de rug zijn.

We zijn trots op Groeseind-Hoefstraat waar een mooie mix van oud en nieuw is gerealiseerd passend bij de diversiteit van de mensen en met respect voor de identiteit van de bestaande buurt en wijk. Hier is niet gekozen voor eenvormige confectie, maar voor maatwerk. We zien deze aanpak als perspectief voor andere delen van de stad met als resultaat **homogene buurten in heterogene wijken**.

We gaan als gemeente een goede **huisvesting van arbeidsmigranten** faciliteren. We onderzoeken op welke locaties grootschalige, goed begeleide huisvesting kan worden georganiseerd. Daarbij sluiten we geen enkele locatie uit. We doen dit in goed overleg met de omgeving en het (georganiseerd) bedrijfsleven. Maar dát we het doen is voor ons een gegeven.

We willen **gastvrij** zijn, ook voor expats, studenten, nieuwkomers en asielzoekers. We zijn een inclusieve stad waar iedereen zich thuis kan voelen. We staan voor de continuering van ons huidig human asielbeleid.

We constateren dat het met de gezondheid van de Tilburger slechter is gesteld dan in andere steden. Voor ons reden om met een integrale kijk op gezondheid dit

“Een armoedebeleid creëert armoede. Dat zou anders neergezet moeten worden. Niet een focus op armoede, maar op bestaanszekerheid. Ontwikkel beleid waarin het gezin voorop staat.” – Albert Jan Kruijer, Actieonderzoeker Instituut voor Publieke Waarden

onderwerp aan te pakken. Daarom verbinden we ook ons **sportbeleid** nadrukkelijk aan gezond leven en aan het versterken van de sociale cohesie. We geven dit handen en voeten door te zorgen voor meer samenhang tussen sportdeelname, beweging en het gezondheidsbeleid en hebben daarbij in het bijzonder oog voor jeugdsportdeelname en ouderensport. Sportverenigingen zijn voor ons belangrijk, want zij stimuleren de sociale binding in een wijk en dragen bij aan een gezonder Tilburg. We gaan verder met het transparanter en uitlegbaar maken van onze **tarievenstructuur**. Voor de binnensport is dit geregeld, maar voor de buitensport ligt nog een forse opgave voor ons.

We zetten de Voetbalvisie voort. Om de **veldcapaciteit** op orde te houden maken we samen met de voetbalclubs een meerjarenplanning en bezien we per jaarschijf in welke velden investering mogelijk is.

We onderzoeken alternatieve locaties voor **Attila**. Na dit onderzoek wordt een besluit genomen over de mogelijkheden om het complex te verplaatsen.

We vinden het belangrijk om de ontwikkeling van Moerenburg af te maken. Dit zou ook betekenen dat voetbalclub **Were Di** moet verhuizen. We onderzoeken de mogelijkheden om dit te realiseren.

We wikkelen de verkoop van het stadion van **Willem II** af waarmee Willem II een gezonde toekomst tegemoet kan zonder dat nog ondersteuning van de gemeente aan de orde is.

Duurzame Stad

3

Een duurzame stad

We willen dat onze stad ook in de toekomst een fijne plek is om te wonen. Daarom hebben we in Tilburg sinds jaar en dag een hart voor duurzaamheid en duurzaam handelen. Samen met onze inwoners, bedrijven, provincie en waterschappen hebben we al veel gerealiseerd. Maar als we willen dat de aarde geen onbewoonbare planeet wordt, dan moet iedereen aan de slag. Wat we tot nu toe hebben gedaan is niet voldoende. Daar redden we het niet mee. Niet in Tilburg, niet in Nederland, niet in Europa. Wij voelen de urgentie en zien kansen om samen met het kabinet versneld op zoek te gaan naar alternatieven voor fossiele brandstoffen. Op zoek naar oplossingen voor het heter, natter én droger worden van de stad en natuur en op zoek naar oplossingen voor mobiliteit.

Dat betekent:

- Dat we op een andere manier onze energie gaan opwekken
- Dat onze huizen en gebouwen minder energie gaan verbruiken
- Dat we genoeg betaalbare woningen hebben
- Dat ons vervoer emissieloos, gezond en slim wordt
- Dat we geen wateroverlast, maar ook geen droogte

- en hittestress hebben
- Dat er genoeg verschillende dieren, insecten en planten zijn (biodiversiteit)
- Dat onze kinderen zorgeloos buiten kunnen spelen en veilig naar school kunnen fietsen
- Dat we geen wegwerpeconomie hebben
- Dat we respectvol omgaan met ons landschap en ons erfgoed

En daarom doen we het volgende.

Het realiseren van de **energietransitie** is met zekerheid een van de allergrootste opgaven die we als samenleving hebben voor de komende decennia. En Tilburg wil hierin zeker niet afwachten. Niet voor onze eigen inwoners en niet voor onze omgeving. Dus zetten we vol in op:

- Optimaal isoleren van onze gebouwen: koop- en huurwoningen, kantoren, scholen, kantines, etc. Want circa 50% van alle energie lekt weg; daar is aantoonbaar veel resultaat te halen. Deze aanpak heeft ook impact op andere domeinen, zoals op de energiekosten voor mensen met een smalle beurs.
- Opwekken van duurzame energie, binnen en buiten de gebouwde omgeving. Daarbij geldt voor ons 'liever zon op het dak dan zon in de wei', want we koesteren onze leefomgeving. Dat onze daden daarop constructief voorbereid moeten zijn, is essentieel. Wind en zon passen we in samenspraak met onze regiogemeenten, provincie, waterschappen en andere belanghebbenden zorgvuldig in. Het is voor ons een gegeven dat we ons aandeel in de nationale opgave realiseren.
- Maximaal gebruiken van beschikbare rest- en aardwarmte via o.a. warmtenetten (bestaand én nieuw), en Warmte Koude Opslag (WKO).

- Een verdere onafhankelijkheid van aardgas. De inspanning die deze transitie van ons allemaal vraagt, is enorm. Daarom doen we dit samen met het bedrijfsleven, het onderwijs, energiecorporaties en andere belanghebbenden, om ervoor te zorgen dat deze ambities ook gerealiseerd gaan worden. Daar bovenop gaan we met onze buurgemeenten werken aan een nieuwe Regionale Energie en Klimaat Strategie. Waar het kan versnellen we onze doelstellingen uit de Energievisie. We gaan ook voortvarend aan de slag met de verduurzaming van ons **maatschappelijk vastgoed**.

Om de energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie kracht bij te zetten, creëren we een Investeringsfonds Klimaat ter hoogte van €20 mln. Dit budget gaat helpen deze opgaven mede vorm te geven, samen met de Tilburgers (zowel individueel als in wijken, via bijvoorbeeld wijkenergieplannen) en met Tilburgse organisaties.

We zetten de ingezette koers voort om **restafval** te voorkomen en grondstoffen zoveel mogelijk te hergebruiken. We verkennen daarbij methoden om inwoners te belonen. Daartoe komen er aanvullende maatregelen en een voorstel om in de zomermaanden vaker GFT op te halen.

We houden onze koers vast als het gaat om **slimme, veilige en duurzame mobiliteit**. We besteden extra aandacht aan verkeersveiligheid, te beginnen met het opstellen van een agenda waarin aandacht is voor onveilige locaties en schoolroutes, kwetsbare verkeersdeelnemers en inzet van slimme innovatieve maatregelen. Ook verkennen we de uitbreiding van 30km-zones en het weren van sluipverkeer in de binnenstad en de wijken. Op korte termijn nemen we een besluit over realisatie

“Met emissie wordt de uitstoot van de uitlaatgassen van verbrandingsmotoren bedoeld. Emissieloos betekent dat er geen uitstoot van stoffen is die een (mogelijk) schadelijk effect op het milieu hebben.”

van de **snelfietsroute** Tilburg-Oosterhout en verkennen we de routes naar Eindhoven en Den Bosch. Op basis van de uitkomsten van de lopende pilots bij de **cityring** zullen we veiligheid, oversteekbaarheid van de cityring en bereikbaarheid en verblijfskwaliteit van de binnenstad in samenhang bezien. Daarnaast houden we een proef met een **fietstenstalling** in het dwaalgebied en komen we met een voorstel om fietsers op rotondes voorrang te geven.

We blijven ons inzetten voor nieuwe vormen van **slimme mobiliteit** en experimenten die onze stad klaarmaken voor de toekomst. Denk aan zelfrijdende (vracht-)auto's en gedragsexperimenten. Daarbij kijken we naar de behoefte vanuit de stad en doen we dit samen met de stad.

We gaan samen met bewoners en ondernemers verder met de regulering van het **parkeren** binnen de ringbanen. En met werkgevers zetten we in op **transferia**, die ook inzetbaar zijn voor winkelbezoek aan de binnenstad en voor evenementen.

We houden vast aan ons beleid ten aanzien van **geluidsoverlast, bodemkwaliteit en luchtkwaliteit**, want we liggen op koers.

Wij komen op korte termijn met een voorstel om de overstap naar en het gebruik van **elektrisch vervoer** (tijdelijk) te ondersteunen. De beleving van de luchtkwaliteit in (vooral) het stadscentrum en rond de ringbanen wordt voor een belangrijk deel bepaald door uitlaatgassen van verkeer. Inmiddels wordt niet alleen landelijk ingezet op emissieloos vervoer; ook binnen Brabant is sprake van een duidelijke ambitie ten aanzien van versneld overstappen naar elektrisch vervoer. Een belangrijke stap hierin is de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek waar we met het bedrijfsleven een zone in de stad instellen waarbinnen bezorgend verkeer **emissieloos** wordt. De invulling hiervan doen

we samen met de stad. Het Rijk wil dat deze zone in 2025 een feit is, voor zowel de logistieke sector als het serviceverkeer. Voor de lokale kleine bedrijven en zogeheten eenpitters kunnen de gevraagde investeringen een drempel zijn. Daarvoor vragen wij uitdrukkelijk aandacht bij het Rijk en de provincie.

We houden rekening met de toenemende weersextremen door tuinen, straten, buurten en onze binnenstad meer en meer te **vergroenen**. We gaan door met de groenedakenregeling en de publiekscampagnes. Daarnaast nemen we bij bouwplannen en in de openbare ruimte standaard **klimaatadaptatie** en **water** als randvoorwaarde mee en zorgen we ervoor dat er genoeg waterbergingen zijn in het buitengebied. Ook koppelen we maatregelen ter voorkoming van schade door wateroverlast, hitte en langdurige droogte aan de herinrichting van straten, woningbouw, energietransitie en de opgaven in het landelijk gebied.

We gaan onze **biodiversiteit en natuur** versterken. De dramatische afname van insecten maakt dit des te noodzakelijker. Om het tij te keren, slaan we de handen ineen met onze natuurpartners en bedrijven in de stad. We maken de inhaalslag groen af en maken **groene verbindingen** in de stad. We gaan door met de invoering van het **ecologisch beheren** en inrichten van onze gemeente en we gebruiken en promoten de gedragscode **tijdelijke natuur** voor braakliggende terreinen. In deze stad gaan we **natuurinclusief bouwen**. Onze unieke gebiedsontheffingsregeling biedt hiervoor mooie kansen. Dit is winst voor de natuur én de bouwers. Ook zorgen we ervoor dat onze eigen landbouwgronden natuurinclusief en insectvriendelijk worden beheerd en ingericht.

We gaan door - samen met onze partners - met de

“Natuurinclusief betekent dat je de natuur niet alleen optimaal gebruikt, maar die ook spaart en verzorgt.”

aanleg van onze **stadsregionale parken** uit de omgevingsvisie, Moerenburg, Stadsbos013 en Park Pauwels; een mooie aansluiting op het Nationaal Park Van Gogh. Het landschap staat onder druk door de energie- en landbouwtransitie. Dit vraagt om een respectvolle omgang met ons landschap, waarbij we de nieuwe opgaven verweven met zowel de cultuurhistorische kwaliteit als de belevingskwaliteit, de toegankelijkheid voor recreatie als de biodiversiteit. We gaan eerst inbreiden, voordat we gaan uitbreiden, waarbij elke ingreep moet leiden tot toegevoegde waarde voor het landschap. De landschapsagenda van Brabantstad helpt ons daarbij.

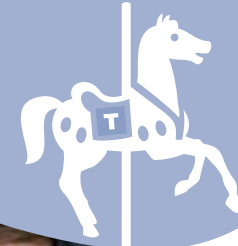
We koesteren ons **erfgoed**: het DNA van onze stad en tevens inspiratiebron voor de toekomst. We zetten ons beleid voort en wijzen de komende periode nieuwe monumenten aan. Daarnaast verkennen we de mogelijkheid om ook tot een lijst te komen met potentiële monumenten van na 1965, zodat we toekomst geven aan het verleden van Tilburg.

“We verkwisten 50% van onze energie... dus het is zaak zoveel mogelijk te bezuinigen op ons energieverbruik. Goed isoleren en zonnepanelen op daken plaatsen.”

Raadsleden in debat

Vitale Stad

Een vitale stad

Wij willen een stad die veilig is, groen, schoon, opgeruimd, met plekken waar je elkaar op een ontspannen manier tegenkomt. Een stad waar je je brood kunt verdienen met werk dat bij je past. De economische basis in de stad moet op orde zijn. Het vraagt dat de economie van Tilburg op volle toeren draait en robuust is naar de toekomst. De economische kracht van Tilburg ligt van oudsher op de terreinen logistiek, detailhandel en vrijetijdseconomie en slimme maakindustrie. De intrinsieke waarde van kunst en cultuur is van belang voor een vitale stad. De culturele sector met het aanwezige rijke aanbod is hierin een belangrijke aanjager. Naar de toekomst toe vinden wij het wenselijk dat we het economisch profiel van Tilburg verder versterken als het gaat om de stedelijke economie: kennisintensieve diensten, kantoren, zakelijke dienstverlening, want deze zijn belangrijke dragers voor de verdere ontwikkeling van de stad Tilburg. Alleen zo kunnen we maximaal inspelen op de snelle en radicale wijzigingen die zich aandienen in het economisch systeem: next economy. Daarmee is de vitale stad een stevige basis voor de inclusieve en duurzame stad.

Dat betekent:

- Dat Tilburgers voldoende kunnen profiteren van de

- banengroei in de regio
- Dat we doen wat we kunnen, opdat zoveel mogelijk mensen aan het werk komen en blijven
- Dat bedrijven Tilburg kiezen en bijdragen aan onze economische groei
- Dat we doorgaan met de aanpak ondermijnende criminaliteit
- Dat we buurten en wijken weerbaar maken tegen criminaliteit
- Dat we goed onderhouden en opgeruimde straten, pleinen, parken en bossen hebben
- Dat er vaak wat te doen is, niet alleen in de binnenstad, maar ook in de wijken en dorpen
- Dat Tilburg een stad is waar de cultuurmakers tot hun recht komen

En daarom doen we het volgende.

We gaan samen met onze bewoners en bedrijven aan de slag om onze straten, buurten, parken en bossen beter te onderhouden en te beheren. We investeren in **schoon, heel, groen en veilig**, waarbij we samen met de buurt bepalen op welke onderdelen de meeste inzet nodig is. Waar nodig maken we de openbare ruimte aantrekkelijker en sociaal veilig, zodat kinderen kunnen spelen in natuurlijke speeltuinen, jong en oud prettig kunnen wandelen door de buurt en er bankjes zijn om elkaar te ontmoeten. Toegankelijkheid voor iedereen is daarbij belangrijk evenals een uitdagende groene omgeving die uitnodigt tot bewegen en bijdraagt aan de gezondheid van onze inwoners.

Deze investeringen op het terrein van schoon, heel, groen en veilig zetten we kracht bij met het Investeringsfonds Openbare ruimte ter hoogte van 2,5 mln. en extra geld voor het schoonhouden van de openbare ruimte. De laatst genoemde investering kan effect

hebben op de afvalstoffenheffing. We zetten in om de kosten te verhalen op de vervuiler.

We gaan op een andere manier werken en ook hier - net als bij het sociale domein - nemen we twee jaar de tijd om de gewenste impact te bereiken. Na twee jaar (2020) beoordelen we of het werkt. Zo niet, dan vindt voor de begroting 2021 een integrale afweging plaats om een meerjarig begrotingsevenwicht te bereiken.

We vinden bij de **vestiging van nieuwe bedrijven** dat deze duurzaamheid hoog in het vaandel dragen en een bijdrage leveren aan de regionale werkgelegenheid en regionale economie. We streven naar een duurzame economie en verzilveren onze positie als logistieke topregio.

Een duurzame economie is ook een **circulaire economie** waar grondstoffen steeds opnieuw worden gebruikt. Dit betekent dat we als gemeente een economisch klimaat creëren waarbij bedrijven worden gestimuleerd hun productieproces circulair in te richten: aan het begin van het productieproces weten zij al hoe grondstoffen hergebruikt kunnen worden. Daarnaast koopt de gemeente zoveel mogelijk klimaatneutraal en circulair in, om te besparen op grondstoffen en CO₂-uitstoot.

We delen het probleem van de bedrijven dat truckers ongewenst parkeren op bedrijventerreinen. Daarom willen we samen met het bedrijfsleven de mogelijkheden onderzoeken voor **truckparkings** waar deze problematiek speelt.

Als onderwijs- en kennisstad heeft Tilburg een stevige basis om de **stedelijke (kennis)economie** verder uit te bouwen. We zitten bovenop de meest recente inzichten en ontwikkelingen op het gebied van onderzoek en wetenschap. Door experimenten, laboratoria,

en andere innovaties kunnen we kennis opdoen om hardnekkige maatschappelijke problemen aan te pakken. Een vruchtbare combinatie van wetenschap, praktijk en ervaringsdeskundigen die ons kan helpen uit te vinden wat wel en niet werkt, wat écht impact heeft. Kennis die - in de samenwerking tussen universiteit, hogescholen, bedrijfsleven en overheid - de stedelijke (kennis)economie stimuleert en versterkt. De Spoorzone heeft alles om voor deze economische ontwikkeling het brandpunt te worden. Niet alleen door ruimte te bieden aan onderwijs- en kennisinstellingen in de Spoorzone, maar ook door crossovers te laten ontstaan tussen inwoners, bedrijven, starters, studenten en onderwijsinstellingen. We zijn nadrukkelijk partner in deze ontwikkeling zoals we met Mindlabs nu al laten zien.

In tien jaar zijn we er in geslaagd om van de top 4 van meest onveilige steden te zakken naar een 22e plaats. Maar we kunnen niet rustig aan doen. Gezond en gelukkig zijn (en opgroeien) vraagt immers een zo groot mogelijke mate van **veiligheid**, in de directe omgeving (huis, wijk) en in de openbare ruimte. Daarom zetten we onze aanpak voort ten aanzien van:

- Ondernijning en de georganiseerde criminaliteit. Hieraan werken we regionaal, provinciaal, landelijk en internationaal omdat we dit niet alléén opgelost krijgen. Het gaat om creatieve oplossingen op wijkniveau waar we ook een beroep doen op de rijksmiddelen.
- De steeds complexere casuïstiek, die vraagt om een écht integrale aanpak en extra inspanning.
- Vroegsignalering vanuit jongerenwerk en de inzet van jeugdboa's moet ervoor zorgen dat risicojongeren 'aan de goede kant van de streep blijven'. We zijn trots op onze buurtpreventieteams. Ze zijn een belangrijke schakel.

Wij blijven zoeken (binnen en buiten onze gemeente) naar het breedst mogelijke palet aan preventieve en repressieve maatregelen, met alle denkbare creatieve (deel)oplossingen.

Over de vragen of de achterdeur van de coffeeshop gelegaliseerd moet worden, of er experimenten moeten komen met legale **wietteelt**, of het gebruik van softdrugs legaal moet worden, en de mate waarin dit kan bijdragen aan de bestrijding van bovenstaande problematiek, denken we verschillend. Wij hebben de afspraak gemaakt elkaar daarin vrij te laten.

We bereiden ons voor op de invoering van de **Omgevingswet**, die als doel heeft de regelgeving voor burgers en ondernemers met betrekking tot ruimtelijke inrichting, te vereenvoudigen en te versoepelen. Bij de implementatie van de Omgevingswet krijgen onze ambities op het gebied van duurzaamheid, gezondheid en geluk een duidelijke plaats. Als uitgangspunt nemen we een overheid die ruimte schept, meedenkt en meedoet en beschermt wat kwetsbaar is.

We koesteren in de Spoorzone het **erfgoed** en ontwikkelen het gebied tot aantrekkelijk gebied om te werken, wonen of te verblijven. Er ontstaat een mix aan vestigingslocaties voor verschillende typen bedrijven en ondernemers. De **broedplaatsfunctie** willen we versterken. Het bestaande erfgoed zetten we hier grotendeels voor in. Ook binnen nieuwe ontwikkelingen streven we naar ruimte voor start ups. We onderzoeken hoe de **Hall of Fame** als ontmoetingsplek voor jongeren een definitieve plek in de Spoorzone kan krijgen. In nauw overleg met de buurt en betrokken ondernemers realiseren we een mix tussen private en publieke binnentuinen met ruimte voor cultuur.

“Vroegsignalering is het zo vroeg mogelijk signaleren van opgroei- en opvoedproblemen, zodat kan worden ingegrepen als het probleem nog in een vroeg stadium is.”

De **Binnenstad** is een belangrijke motor ter versterking van de economische kracht van Tilburg, is de grootste werkgever in de stad en draagt bij aan een aangenaam verblijfskwaliteit onder andere door vergroening. Daarmee staat voor ons buiten kijf dat we de ambitie van de **Binnenstad van de 21e eeuw** met vaart voortzetten.

Stadsdelen staan niet op zich, maar versterken in samenhang het profiel van Tilburg. Daarom onderzoeken we hoe we de verbinding tussen de **Universiteit** (campus) en **Spoorzone**, in combinatie met de Binnenstad van de 21e eeuw, versterken tot een stevige, fysiek zichtbare kennisas.

Ook starten we een ruimtelijke verkenning naar een betere verbinding tussen het **Museumkwartier** en de **Spoorzone/Binnenstad**.

Als het gaat om de ruimtelijke kwaliteit van de stad hebben we ook aandacht voor de samenhang en verbinding van de aanwezige parels en versterken deze door ze aaneen te rijgen tot kettingen, bijvoorbeeld de verbinding tussen Moerenburg en Stadspark.

Het **Koningsplein** hoort nadrukkelijk bij de Binnenstad. Onze ambitie is een mooie ruimte voor groen en water, waar mensen met plezier willen zijn. Bij de herontwikkeling van het plein leveren we geen half werk. Daarom onderzoeken we de mogelijkheden die ontstaan wanneer de bestaande parkeergarage komt te vervallen. Uiteraard zal een afname aan parkeercapaciteit op een andere plek in de binnenstad worden gecompenseerd. Bij het onderzoek betrekken we ook de opgave voor De Nieuwste School. Met de evenementenorganisaties en partners in de stad bespreken we de mogelijkheden over het verplaatsen van evenementen, die nu op de Cityring plaatsvinden, naar het Koningsplein.

Evenementen zijn belangrijk voor de levendigheid en aantrekkelijkheid van de stad. Daarom maken we een nieuw evenementenbeleid. Hierbij kijken we ook naar de (kwetsbare) locaties van de evenementen, zoals het Leijpark en hoe we deze kunnen ontlasten. De inzet van het MOB complex als locatie voor evenementen zien we als een mogelijkheid voor de ontlasting van een aantal huidige terreinen, mits deze ecologisch verantwoord is.

Cultuur is van groot belang voor het 'zelfbewustzijn van de stad' en versterkt het profiel van 'Stad van Makers'. Wij staan voor een stad met een bloeiend cultureel leven. Daarom zetten we de koers van het huidige Cultuurplan 2017-2020 voort met het Makersfonds. We investeren in cultuureducatie en gaan verder met het Erfgoedprogramma Verhalen van Tilburg. Ook koesteren we het profiel van Tilburg als Textielstad. Daarom onderzoeken we samen met private partijen, provincie en het Textielmuseum of het **Drögecomplex** gerenoveerd kan worden tot een locatie waar (nieuw) ondernemerschap gerelateerd aan het Textiellab een thuis kan vinden.

We zetten het positieve resultaat van de herontwikkeling van de gevangenislocatie in voor een kwalitatieve ingreep in het gebied **Stappegoor**.

In samenspraak met raad en dorp treffen we een voorziening om de **spoorwegovergang De Kraan** in Berkel-Enschot open te houden, waarbij de wens voor een sobere en functionele inrichting van de infrastructuur uitgangspunt is.

“De vergroening van de binnenstad is in verband met de quality of life goed voor de economie en ecologie in de binnenstad. En de binnenstad is je grootste werkgever, biedt banen voor alle doelgroepen en verdient daarom extra aandacht en €. Zo ga je met je grootste werkgever om. Hiervoor leg je de rode loper uit.”

Cees Jan Pen, Lector Fontys Hogescholen

Samen
en dichtbij
met impact

Samen met de stad gaan we aan de slag en zijn we dichtbij waar dat nodig is. Samen met de Tilburgers werken wij aan de idealen zoals genoemd in dit Bestuursakkoord. Met elkaar vinden we uit wat het beste werkt. We weten wat we willen en we doen dit met de stad. We zijn tenslotte gekozen door de inwoners van de stad en gaan voor hen en met hen aan het werk. Het is onze stad waar wij samen voor moeten zorgen. We zijn een bestuur dat aandacht heeft voor de mensen in de straten en buurten en daar aanwezig is. Een overheid die helpt om tot oplossingen te komen, ook bij complexe problemen. We hebben aandacht voor de problematiek van alledag. Ook zijn we duidelijk over wat wel en (nog) niet kan. We spreken mensen aan en zij spreken ons aan als iets niet goed gaat of niet gebeurt. Samen met de regio positioneren we ons zelfbewust in landelijke en internationale netwerken waarin we laten zien dat 'Make it in Tilburg' geen holle frase is. Daarom kiezen we ook voor een zesde wethouder zodat we als bestuur nadrukkelijker opereren op verschillende schaalniveaus. Voor onze inwoners zijn we aanwezig in de wijken en de dorpen. Op het niveau van de regio, Brabantstad, provincie en het Rijk behartigen we de belangen van Tilburg en onze inwoners.

Dat betekent:

- Dat we alle grote opgaven niet alleen doen
- Dat we zaken aanpakken met de mensen in de wijk en in de dorpen
- Dat iedereen bij ons terecht kan met kleine en grote ideeën
- Dat mensen zelf aan de slag gaan in hun buurt en daar ook de ruimte voor krijgen
- Dat we de komende jaren het wijkgericht werken verder zullen verfijnen
- Dat we actief zijn in landelijke en internationale netwerken
- Dat we beginnen en eindigen bij de mensen die samen de stad Tilburg maken

En daarom doen we het volgende.

We willen van de inwoners van wijken en buurten weten wat nodig is om de wijk te verbeteren en wat we daar samen aan kunnen doen. We maken samen een **heldere wijkagenda**. Wat ons betreft komt daar in te staan wat we samen doen in de openbare ruimte, hoe we kunnen werken aan een duurzame wijk en hoe we ervoor kunnen zorgen dat de sociale verbanden verstevigd worden. Ons doel is een gelukkige en gezonde wijk. We willen van de inwoners horen welke dingen er volgens hen aangepakt moeten worden. We spreken af wie wat doet en wanneer. De uitkomsten worden per wijk vastgelegd. Dit kan in de vorm van een Pact (zoals bij Noord en Groenewoud, en mogelijk West). Maar de vorm is niet leidend. Het gaat erom dat we samen bepalen wat het beste past bij de te maken afspraken. Vervolgens gaan we aan de slag, wijkbewoners en gemeente.

Wij zien de **wijkwethouders** als belangrijke aanjagers voor het gesprek over wat er leeft in de wijk. Daarnaast hebben we een coördinerend wethouder wijkgericht werken om onze inzet in de wijken kracht bij te zetten.

En daarbij past een **gemeentelijke organisatie** die aanwezig en dichtbij is in straten en buurten en die inwoners ruimte geeft om zelf aan de slag te gaan. Die problemen meteen aanpakt en oplost en die vooral doet wat werkt, wat impact heeft in wijken en buurten. Een organisatie die samen met de wijkwethouder en in dialoog met inwoners werkt aan wijkagenda's. Een organisatie waarin alle afdelingen hun plannen integraal en gecoördineerd vanuit de wijk opstellen en realiseren. En waar indien gewenst wijkmanagers gezaghebbend knopen doorhakken om wijkgerichte dienstverlening te leveren. Dit is nadrukkelijk een ontwikkelopgave voor de organisatie. Datagestueerd beleid en uitvoering, weten wat werkt en stoppen met wat niet werkt. Dat wordt steeds meer de basis van ons werk. Nog meer dan in de afgelopen periode willen we ons voorstaan op onze inno-

“Eenkel vriendelijk vragen werkt niet en keihard afdwingen werkt ook niet. We moeten een Tilburgse toon gebruiken om de noodzaak duidelijk te maken. We moeten iets en we willen het samen doen! Soms door de keuzemogelijkheden te beperken en op andere momenten door het gewoonweg fatsoenlijk te vragen.” – Raadsleden in debat

vatiekracht en dit laten uitgroeien tot Tilburgs handelsmerk, gezien niet alleen nationaal, maar ook internationaal.

Daarbij past ook een griffie die verbindend en innovatief de Raad ondersteunt in haar ambitie om samen met de stad Tilburg gezond en gelukkig te maken. En daarbij past een gemeentelijke dienstverlening die aansluit bij de trends in de samenleving en de behoefte van de klant/Tilburger. Met hulp van de meest recente inzichten op het terrein van technologie (bijvoorbeeld de zogeheten klantreizen) brengen we onze dienstverlening naar 'the next level'.

De wereld houdt niet op bij de gemeentegrens. Daarom zetten we als gemeente de Sustainable Development Goals centraal en blijven we inzetten op **mondiale bewustwording**.

Tilburg is een **netwerkstad** gelegen in de metropoolregio BrabantStad. Als middelgrote Europese stad met een internationale aantrekkingskracht werken we samen in Europa op economisch, bestuurlijk, sociaal, cultureel en sportief gebied.

We vertegenwoordigen actief onze belangen in Den Haag. Afhankelijk van de opgave werken we samen binnen Hart van Brabant, BrabantStad, met Breda en de regio West-Brabant, met Brainport, G40 en VNG of binnen de multihelix van Midpoint. Het samen met Breda en West-Brabant werken aan de Regionale Economische Agenda is hiervan een goed voorbeeld. En daarom maken we een internationale agenda voor de komende vier jaar waarin we:

- samenwerken met verschillende instanties in Europa,
- ons profileren als internationale stad met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven,

bewoners en studenten,

- bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) van de Verenigde Naties, en
- mensenrechten beschermen en respecteren door samen te werken in de lokale mensenrechtencoalitie.

We zien dat **Marketing Tilburg** zich sterk heeft ontwikkeld en een wezenlijke bijdrage levert aan het imago van onze stad, en steeds meer bedrijven, bezoekers en studenten weet te bereiken. We continueren de gemeentelijke bijdrage voor 2019 en 2020, evalueren in 2020 en besluiten dan over een mogelijk vervolg. Hierin nemen we ook mee hoe de groei van de toeristenbelasting kan worden ingezet voor dekking van de gemeentelijk bijdrage.

Bij alles wat we doen stellen we de vraag: doet deze actie ertoe of niet? Met andere woorden heeft het **impact**? En wat moeten we doen om iets wel te laten werken en om gericht in te grijpen als het moet? Met hulp van proeftuinen en experimenten willen we nieuwe aanpakken uitproberen en bepalen of ze ook daadwerkelijk impact hebben voor onze inwoners. Open staan voor andere ideeën en aanpakken hoort hier bij en we zoeken in het land naar goed werkende voorbeelden. Op deze manier baseren we ons beleid en onze acties op feiten. In jargon heet dat evidence based policy en datagestuurd werken. Zo komen we er achter wat impact heeft op onze inwoners in de stad.

Social Impact Bonds vinden we een inspirerende werkwijze waar we mee aan de slag willen. Het is een innovatieve manier om maatschappelijke vraagstukken te financieren zoals kwetsbare jongeren beter, efficiënter én goedkoper begeleiden naar participatie en

“Impact is het krachtige en vaak blijvende effect dat een actie heeft op mensen.”

zelfredzaamheid. We onderzoeken ook welke mogelijkheden er zijn voor het opzetten van impact bonds op het terrein van duurzaamheid, openbare ruimte etc.

We willen dat **maatwerk** op alle beleidsterreinen normaal wordt. Mensen en buurten zijn nu eenmaal niet gelijk. Dus om zoveel mogelijk goede oplossingen te vinden die echt werken, zullen we precies moeten kijken om wie het gaat en waar het is. We doen dit al op allerlei terreinen, maar wij zijn er van overtuigd dat het nog veel meer moet gebeuren.

We gaan dit doen op basis van een **solide financieel beleid**. We zijn ervan overtuigd dat als we weten wat werkt en wat niet (en dat dan ook niet meer doen) we ook de middelen beter inzetten. Maar voordat het zover is, is het nodig te experimenteren en willen we investeringen mogelijk maken. Daarom hebben we drie fondsen in het leven geroepen:

Een investeringsfonds Sociaal Domein voor de transformatie in het sociale domein.

- Een investeringsfonds Klimaat voor de energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie.
- Een investeringsfonds Openbare Ruimte waarmee we de basis op orde brengen voor schoon, heel en groen.

Onze ingezette koers bewaken we op basis van te realiseren impact. Over twee jaar bepalen we of we tevreden zijn over de behaalde resultaten tot dan toe. We sturen bij waar nodig, we stoppen met wat niet werkt. Wat werkt, houden we vast. Als halverwege de collegeperiode (2020) blijkt dat de transformatieopgaven niet worden gehaald, dan vindt voor de begroting 2021 een integrale afweging plaats om een meerjarig begrotingsevenwicht te bereiken.

“Data zijn de olie van deze eeuw! Waardevol in zijn ruwe vorm, maar in geraffineerde versie de brandstof voor bedrijven en bedrijvigheid. De samenleving wordt een Smart Society”

Cees Jan Pen, Lector Fontys Hogescholen

“Verzamel en analyseer niet alleen data, maar vooral ook ervaringsdeskundigheid. Dat zegt veel meer!”

Jos van der Lans, Cultuurpsycholoog en journalist/publicist

Tot slot

Ons ideaal is een gezonde, gelukkige en optimistische stad waar iedereen er toe doet en die we met trots en vol vertrouwen kunnen overdragen aan volgende generaties. Om daaraan te werken gaan we meteen met de uitdagingen aan de slag; grote en kleine zaken. En we zijn ongeduldig. We passen niet op de winkel, maar komen in actie. De problemen die we nu kunnen oplossen, pakken we meteen aan. We gaan ook door met werken aan een Tilburg van de toekomst, zodat we onze kinderen een weerbare, duurzame stad kunnen doorgeven. De stad is continue in ontwikkeling en verandert voortdurend, daarom leggen we niet alles tot in detail vast bij de start. We willen namelijk als bestuur steeds weer dat de stad ons uitdaagt en zegt waar we onze aandacht op moeten richten. Onderwerpen waar we met elkaar ook het verschil kunnen maken, nu en voor de toekomst.

Of het nu gaat om de inclusieve, duurzame, of vitale stad, de onderwerpen laten zien dat we onoverkomelijke keuzes moeten maken, want we hebben minder middelen ter beschikking, terwijl er meer nodig is om de koers vast te houden. We lossen op wat Den Haag laat liggen en zorgen ervoor dat niemand buiten de boot valt, want we hebben iedereen keihard nodig. We doen dat zoals altijd vanuit een solide financieel beleid. Als nieuw bestuur gaan we aan de slag met een

“Lefgozers in Tilburg zijn hulpverleners die mensen bieden wat ze nodig hebben, zonder zich door regels te laten hinderen.”

Brabants Dagblad

gezonde mix van ambities verwezenlijken en problemen van mensen oplossen. De resultaten moeten voor eenieder zichtbaar zijn, want de mensen staan voorop. Zij moeten er iets van merken. Wij stellen ons dan ook steeds de vraag “Hoe kunnen we werken aan de ambities van morgen, door vandaag de goede en zichtbare stappen te zetten?” Dit is voor ons werken aan een toekomstbestendige en zelfbewuste stad. Werken aan een stad die beter wordt met de tijd, maar nooit af zal zijn en altijd wel een tikkeltje rauw en ruig zal blijven. Een stad waar de schoonheid buiten steeds meer zichtbaar wordt, maar de schoonheid vooral van binnen zit, in de mensen.

Berend de Vries (D66)

- loco 1
- Economie (incl. internationale acquisitie)
- Circulaire economie (incl. afval)
- Ruimtelijke ordening (strategisch ruimtelijk beleid)
- Energietransitie (excl. gebouwde omgeving)
- Citymarketing
- BrabantStad
- **Projecten:**
 - Spoorzone, Piushaven en Stappegoor
- **Wijkwethouder:**
 - Groenewoud (incl. Stappegoor)
 - Noordhoek (incl. Spoorpark)
 - Koningshaven (Jeruzalem, Hoogvenne, Fatima en Broekhoven)

Mario Jacobs (GL)

- loco 3
- Slimme, veilige en duurzame mobiliteit
- Parkeren
- Groen, Natuur en Landschap (incl. Dierenwelzijn en kapvergunningen)
- Openbare ruimte en klimaatadaptatie (incl. gladheidbestrijding)
- Grondzaken
- Monumenten en omgevingscommissie
- Asielbeleid
- Omgevingswet
- **Projecten:**
 - Binnenstad, Koningsplein en stadsregionale parken
- **Wijkwethouder:**
 - Noord
 - Binnenstad
 - Armhoef

Oscar Dusschooten (VVD)

- loco 5
- Financiën (incl. deelnemingen, inkoop, belastingen en fondsontwikkeling)
- Gemeentebrede dienstverlening (incl. vergunningen), digitale overheid
- Maatschappelijk vastgoed (incl. Stadskantoor 1 en Stadskantoor 2 en Verduurzamingsopgave)
- Wonen
- Energietransitie gebouwde omgeving
- Milieu (externe veiligheid, bodem, geluid en luchtkwaliteit) en emissieloos vervoer
- **Wijkwethouder:**
 - Reeshof

Erik de Ridder (CDA)

- loco 2
- Zorg, welzijn en gezondheid
- Ouderenbeleid
- Maatschappelijke participatie
- Sport
- Evenementen (incl. evenementenvergunningen)
- Emancipatie en integratie
- **Projecten:**
 - Koningsoord
- **Wijkwethouder:**
 - Berkel-Enschot
 - Udenhout
 - Korvel, Westend, St. Anna
 - Trouwlaan, Uitvindersbuurt

Marcelle Hendrickx (D66)

- loco 4
- Onderwijs (incl. Natuur en milieu-educatie)
- Jeugd en jeugdzorg
- Cultuur
- P&O
- Wijkaanpak, coördinatie wijkgericht werken, burgerparticipatie
- **Wijkwethouder:**
 - West ('t Zand en Wandelbos)
 - Blaak
 - Zorgvlied
 - De Reit

Esmah Lahlah

- loco 6
- Werkgelegenheid en Arbeidsmarkt
- Werk en inkomen
- Inkomensondersteuning en Armoedebeleid (incl. schuldhulpverlening)
- Mondiale bewustwording
- **Wijkwethouder:**
 - Goirke-Hasselt-Bouwmeesterbuurt
 - Groeseind/Hoefstraat
 - Theresia

Portefeuille-
verdeling

